

Human Rights Watch skriver till Indonesiens nya ÖB

Human Rights Watch (HRW) gratulerade den tredje augusti i ett brev Gatot Nurmantyo till utnämningen som ny ÖB och uppmanar honom att agera för att skydda och främja mänskliga rättigheter (MR) i Indonesien samt stödja arméns initiativ som kan vara till hjälp i arbetet. HRW framför fem rekommendationer i syfte att förhindra MR-brott av säkerhetsstyrkorna och för att skyndsamt och opartiskt undersöka påstådda övergrepp av militären samt att på ett lämpligt sätt åtala de involverade i överträdelserna: avskaffa oskuldstestet, ge utländska medier tillträde till Västpapua, åtala de inblandade i MR-brott, tillåta civila åtal av arméns MR-övergrepp och stödja regeringens undersökningar av tidigare MR-överträdelser.

Det obligatoriska oskuldstestet för kvinnor inom militären och blivande hustrur till officerare bryter mot förbudet mot grym, omänsklig och förnedrande behandling i internationell MR-lagstiftning (se Merdeka, nr. 64 om kvinnliga poliser). Inom militären har testet utförts längre än bland poliser. Oskuldstest är en form av våld och är förknippat med vanheder. World Health Organization (WHO) förklarade 2014 att testet saknar vetenskaplig grund. Alla elva kvinnor som HRW hade intervjuat betraktade det som smärtsamt, pinsamt och traumatiskt. De svarade att de enda som klarade sig undan var de med kontakter med mäktiga krafter i samhället och de som mutade läkarna.

Tillträde till Västpapua har under decennier begränsats och besök har bara tillåtits efter särskilda tillstånd som sällan beviljats. Journalister har med sig bevakare som strikt kontrollerar deras arbete. Begränsningarna motiveras med säkerhetsföreskrifter p.g.a. den pågående konflikten i området. President Joko Widodos tillkännagivande till en grupp utländska journalister den 9 maj i år att restriktionerna skulle hävas har inte genomförts.

I september 2013 dömde en militärdomstol i Yogyakarta 12 medlemmar av specialstyrkorna Kopassus till fängelsestraff på mellan 140 dagar och elva år. De hade mördat fyra fångar i ett fängelse i mars samma år. Domarna, som sträckte sig från underlåtelse att varna överordnade om sammansvärjningen till uppsåtliga mord, var betydelsefulla genom att de bröt mot mönstret att bevilja officerare straffrihet för MR-övergrepp. Straffen för de tre som var mest inblandade stod dock inte i paritet till allvaret i brottet. Uppsåtliga mord ger maximalt livstids fängelse, något som i praktiken motsvarar 20 år. Straffriheten för officerare består alltså: inga officerare har arresterats för ihjälskjutningarna av fem fredliga demonstranter i

området Paniai i Papua den 8 december 2014.

Indonesiens militära domstolar saknar den transparens, självständighet och opartiskhet som krävs för att på ett lämpligt och rättvist sätt undersöka och åtala allvarliga MR-brott. Militären kan med få undantag ej ställas inför rätta i civila domstolar. Militären kan endast åtalas genom Military Penal Code och den allmänna Criminal Code medan civila kan åtalas i enlighet med flera lagar som ligger utanför den senare. År 2000 instiftades Law on Human Rights Court, vilken möjliggör åtal i människorättsdomstolar mot militärer som begått grova MR-övergrepp, men lagen omfattar nu endast folkmord och brott mot mänskligheten. När FN genomförde sin undersökning av MR-förhållandena i Indonesien 2007 och 2012, åtog sig regeringen att reformera de militära domstolarna men de utlovade förändringarna, däribland att inkludera tortyr som ett åtalsbart brott, har ej implementerats. Även om Armed Forces Law från 2004 innebär att de militära domstolarna är underordnade högsta domstolen, kontrollerar militären i praktiken deras arbete. Att ge civila domstolar rätt att åtala officerare som gjort sig skyldiga till övergrepp mot civila vore ett betydelsefullt steg för att få slut på straffriheten.

Från oktober 1965 till 1966 mördade soldater och lokala miliser med militärens medgivande minst en halv miljon människor som ansågs ha varit kommunister. Under 50 års tid har Indonesiens regering rättfärdigat massakrerna som ett nödvändigt försvar mot kommunister. Man hävdar att kommunisterna försökte utföra en kupp genom att mörda sex armégeneraler den 30 september 1965 som ett led i försöken att upprätta ett kommunistiskt Indonesien. Händelserna var länge tabubelagda, men en debatt har kommit i gång sedan 2012 mycket tack vare filmerna "The Act of Killing" och "The Look of Silence". Den 22 maj i år meddelade riksåklagaren att regeringen ska upprätta en försoningskommission för att undersöka både massmorden 1965-1966 och senare MR-överträdelser. HRW uppmanar därför Nurmantyo att samarbeta med regeringen för att få fram vilka som begick övergreppen i syfte att skapa rättvisa såväl för offren som för deras familjer.

Brad Adams
Asia Director
Human Rights Watch

Gabriel Jonsson

Källa: "HRW: Letter to Gen. Nurmantyo," East Timor and Indonesia Action Network (ETAN), fbp@igcorg, 2015-08-14